

**Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну
імені Михайла Бойчука**

Факультет декоративно-прикладного мистецтва
Кафедра мистецтвознавства і мистецької освіти

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК.05 СОЦІОЛОГІЯ МИСТЕЦТВА**

Загальна інформація про дисципліну

Рівень (ступінь) вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
Спеціальність	В4 «Образотворче мистецтво та реставрація»
Освітня програма	«Мистецтвознавство»
Статус дисципліни	Обов'язкова
Курс/Семестр	2-й курс (IV семестр)
Кількість кредитів ЄКТС	3 кредити (90 год.)
Розподіл за видами занять за годинами навчання	Лекційні (18 год)
	Семінарські (20 год)
	Самостійна робота (52 год)
Форма підсумкового контролю	Диференційований залік
Викладач	Ph.D з філософії, доцент кафедри мистецтвознавства і мистецької освіти О.П. Романова
Контактна інформація викладача	Корпоративна пошта: romanova_o@kdidpamid.edu.ua
Ресурси комунікації з викладачем	Moodle https://kdidpamid.edu.ua/academy/navchannya/dystancijne-navchannya/ Zoom
Дні занять	Вівторок (19:00–20:20)
Консультації	Відповідно до графіку консультацій: четвер (16:30–17:30)

Опис навчальної дисципліни

Анотація дисципліни	Зміст дисципліни. Перелік тем: ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПРЕДМЕТ ВИВЧЕННЯ СОЦІОЛОГІЇ МИСТЕЦТВА Тема 1. Предмет і завдання соціології мистецтва. Зв'язок соціології з мистецтвознавством та естетикою. Сфери соціології мистецтва та художньої культури. Тема 2. Етапи розвитку соціології мистецтва. Закони та принципи. Особливості становлення в Україні. Тема 3. Естетичний феномен соціології мистецтва. Категоріальна система художньої культури та її суб'єкти. Митець, публіка, критика. ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ФУНКЦІОНУВАННЯ МИСТЕЦТВА В СУСПІЛЬСТВІ Тема 4. Інституціональна структура художнього життя суспільства. Тема 5. Соціологія образотворчого мистецтва. Тема 6. Соціологія кіно. Тема 7. Соціологія музики і театру. Тема 8. Соціодинаміка функціонування мистецтва в епоху масових комунікацій та цифровізації. Ключові слова: соціологія, мистецтво, культура, особистість, митець, публіка, сфери соціології, українська соціологія, соціологія кіно, соціологія живопису, соціологія архітектури, соціологія музики і театру, критика, масові комунікації, соціодинаміка, артефакти. Роль та місце дисципліни в системі підготовки: Формує у студентів базові та професійно-профільовані знання та навички з основ соціології мистецтва, методологічні засади соціокультурологічного аналізу, а також здатність аналізувати природу, структуру та еволюцію художньої культури через призму соціологічних теорій, усвідомлювати та критично оцінювати соціокультурні цінності духовно-естетичного розвитку особистості й соціуму.
Мета та завдання дисципліни	Метою навчальної дисципліни є надання теоретичних знань з соціології мистецтва, уявлень про соціологічні концепції мистецтва, актуальні розробки в даній галузі щодо проведення конкретно-соціологічних досліджень в мистецтвознавстві. Основні завдання навчальної дисципліни: – розкрити специфіку соціологічних питань мистецтва, що

	стосуються життєтворчості людини упродовж культурно-еволюційного розвитку; – надати загальні теоретичні знання про основні соціологічно-культурологічні концепції, предмет, структуру, проблемні питання навчальної дисципліни; – розглянути завдання і функції соціології мистецтва як навчальної дисципліни; – системне опанування базових основ соціології мистецтва (обізнаність здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в існуючих у розвитку соціологічно-культурологічної думки, традицій, вченнях, методологіях, основних соціологічно-антропологічних проблемах та класичних й неklasичних підходах до їх осмислення); – набуття навичок, що формують логічне мислення, розвиненість рефлексії, здатність до інтелектуальної комунікації та особисту ціннісно-вольову налаштованість; – прищепити культуру соціологічно-теоретичного мислення та обґрунтованої аргументації; – сформувати здатність до самостійного аналізу складних явищ мистецького життя й розвитку світової та української культури. Предметом навчальної дисципліни є теоретичні концепції соціології мистецтва з вивчення взаємовідносин «людина–суспільство-культура», практичні навички з аналізу актуальних соціально-антропологічних проблем сучасного мистецтва в Україні та світі.
	У результаті вивчення навчальної дисципліни «Соціологія мистецтва» здобувач вищої освіти повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання: знати: – базовий понятійно-категоріальний апарат, провідні теоретичні концепції соціології мистецтва та історичні етапи її становлення як самостійної наукової дисципліни; – об'єкт, предмет, структуру та соціокультурні функції соціології мистецтва в системі гуманітарного знання; – історичні особливості, закономірності та тенденції становлення й розвитку вітчизняних і світових шкіл соціології мистецтва; – специфіку функціонування мистецтва як специфічного соціального інституту, а також особливості взаємодії таких системоутворюючих елементів, як арт-спільнота, творча група, соціальна організація та особистість митця в соціумі; – методологію, принципи побудови та зміст основних

	структурних елементів емпіричних соціологічних досліджень у сфері мистецтва та художньої культури. вміти: – визначати місце, роль та соціокультурний статус особистості митця й глядача в системі сучасних інституційних зв'язків арт-середовища; – критично опрацьовувати наукові першоджерела, застосовуючи теоретичні соціологічні знання для аналізу актуальних процесів у художній культурі; – системно аналізувати, інтерпретувати та верифікувати результати емпіричних соціологічних досліджень у сфері мистецтва; – орієнтуватися в сутності провідних методологічних підходів до вивчення механізмів функціонування, сприйняття мистецтва в суспільстві; – творчо застосовуючи набуті інструменти на практиці.
Передумови вивчення дисципліни	Передумовою для вивчення дисципліни «Соціологія мистецтва» є базові знання з «Філософії мистецтва», «Мистецтвознавства», «Історії мистецтва»
Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі мистецтвознавства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів даної галузі, а також суміжних спеціальностей, зумовлених комплексним підходом, проведення досліджень, та/або здійснення інновацій, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати його цінності, засади розвитку. ЗК 2. Здатність зберігати і примножувати культурномистецькі, духовні, моральні цінності суспільства, наукові досягнення, розуміти історію і закономірності розвитку предметної області, її місця в загальній і мистецькій картині світу. ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, розуміння професійної діяльності. ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 11. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
Спеціальні (фахові,	СК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту

предметні) компетентно сті (СК)	предметнопросторового та візуального середовища. СК 3. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей. СК 7. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача. СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності. СК 10. Здатність усвідомлювати важливість виконання своєї частини роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності. СК 12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.
---------------------------------------	--

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усьог о	лекц.	практ.	сем.	СР
1	2	3	4	5	6
Семестр 4					
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПРЕДМЕТ ВИВЧЕННЯ СОЦІОЛОГІЇ МИСТЕЦТВА					
Тема 1. Предмет і завдання соціології мистецтва. Зв'язок соціології з мистецтвознавством та естетикою. Сфери соціології мистецтва та художньої культури	9	2		2	5
Тема 2. Етапи розвитку соціології мистецтва. Закони та принципи. Особливості становлення в Україні	9	2		2	5
Тема 3. Естетичний феномен соціології мистецтва. Категоріальна система художньої культури та її суб'єкти. Митець, публіка, критика	10	2		2	6
Разом за змістовим модулем 1	28	6		6	16
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ФУНКЦІОНУВАННЯ МИСТЕЦТВА В СУСПІЛЬСТВІ					
Тема 4. Інституціональна структура художнього життя суспільства	10	2		2	6
Тема 5. Соціологія образотворчого мистецтва	15	3		4	8
Тема 6. Соціологія кіно	12	2		4	6
Тема 7. Соціологія музики і театру	12	2		2	8
Тема 8. Соціодинаміка функціонування мистецтва в епоху масових комунікацій та цифровізації	13	3		2	8
Разом за змістовим модулем 2	62	12		14	36
Усього годин	90	18		20	52
Вид контролю: диференційований залік					

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Закон України Про освіту, від 05.09.2017р. №2145 – VIII.
2. Загальна соціологія. Хрестоматія. Фурман А.В., Біскуп В.С., Морщакова О.С. Ліра-К, 2020. 354 с.
3. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: навч. пос. К.: МАУП, 2004. 464 с.

4. Нестуля О.О., Нестуля С.І., Вережомська С.Ж. Соціологія. Практикум. Модульний варіант. К.: Центр учбової літератури, 2025. 272 с.
5. Покулита І.П. Соціологія культури. Навч. посібник для бакалаврів. К.: Арістей, 2011. 136 с.
6. Семашко О.М. Соціологія мистецтва. Навч. посібник., 2-ге вид., випр. і доповн. Львів: Магнолія Плюс, 2006. 244 с.
7. Соціологія. За ред. Волович В.І. К.: Центр учбової літератури, 2021. 808 с.
8. Соціологія. За ред. Козирева М.П. Навч. посібник. Л.: Львівський держ. університет внутрішніх справ, 2013. 440 с.
9. Соціологія. За ред. Лукашевича М., Туленкова М. Загальний курс: підручник. К.: Каравела, 2011. 407 с.
10. Соціологія. За ред. Пачковського Ю.Ф. Л.: ЛНУ ім. І. Франка, 2011. 418 с.
11. Соціологія. За ред. Требіна М.П. Харків, Право, 2010. 224 с.
12. Соціологія. Навч. посібник. Перегуда Є.В та ін. К.: КНУБА, 2012. 140 с.
13. Степаненко В.П., Батаєва К.В. Історія української соціології. ХІХ-ХХІ: навч. посібник. К.: Інститут соціології НАН України, 2023. 566 с.
14. Юрій М.Ф. Соціологія культури. Кондор, 2006. 304 с.

Допоміжна література

1. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки. Видавництво Жупанського, 2004. 688 с.
2. Бурд'є П. Соціологія політики. Socio-Logos, 1993. 236 с.
3. Гавриленко І.М., Огаренко В.М., Скін О.Л., Яковенко Ю.І. Соціологія освіти: Навч. посібник. Кн. 1. Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2006.; Кн. 2. Запоріжжя: КПУ, 2009.
4. Гіденс Е. Соціологія. К., 2002. 237 с.
5. Дороніна М.С., Сасіна Х. Соціологія (візуалізація основних положень) : навч. посібник. Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. 172 с.
6. Захарченко М.В., Погорілий О.І. Історія соціології (від античності до початку ХХ ст.). К., 1993.
7. Кочубей Н.В. Соціокультурна діяльність. Навч. посібник. Університетська книга, 2025. 122 с.
8. Культурологічний альманах: журнал Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. URL: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac>
9. Парсонс Т. Соціальна структура і особистість. К.: Дух і Літера, 2011. 338 с.
10. Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ століття: Посібник. К., 1996.
11. Романова О. Філософські інноваційні методи формування світогляду майбутнього дизайнера та митця. *Український мистецтвознавчий дискурс*, № 2, 2026. С. 395-401.
12. Романова О. Соціально-антропологічні виміри існування українських мігрантів під час воєнних потрясінь 2022-2025. *Воєнна еміграція (п'ята хвиля): надовго чи назавжди?* : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., 25 квітня 2025 р. Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. С. 25-28. URL: <https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2025/05/zbirka-voyenna-emigracziya.pdf>

13. Ручка А.О., Танчер В.В.. Курс історії теоретичної соціології. К., 1996.
14. Соціологія: короткий енциклопедичний словник. За ред. В.І. Воловича. К., 1998.
15. Сорока Ю.Г. Соціологія культури : навчально-метод. посібник. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 136 с.
16. Український соціологічний журнал. URL: <https://periodicals.karazin.ua/usocjour>
17. Український мистецтвознавчий дискурс: журнал. URL: <https://ukrainianartscience.in.ua/index.php/uad>
18. Українська соціологічна думка в пошуках шляхів соціально-економічного розвитку. Матеріали соціологічних читань пам'яті академіка НАН України В. М. Ворони. К.: Інститут соціології НАН України, 2024. 103 с.
19. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. 30 років незалежності: Збірник наукових праць. Випуск 8 (22). К.: Інститут соціології НАН України, 2021. 714 с.
20. Українське суспільство в умовах війни. К.: Інститут соціології НАН України, 2024. 450 с.
21. Шульга М.О. Стан сучасного українського суспільства: Цивілізаційний вимір. К.: Інститут соціології НАН України, 2017. 198 с.
22. Socio-Cultural Management Journal. URL: <https://socio-cultural.knukim.edu.ua/>

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека УДУ імені М.П. Драгоманова. URL: <https://www.npu.edu.ua>
2. Закон України «Про освіту». URL: <https://www.mon.gov.ua>
3. Дані про соціологічні публікації в Україні. URL: <https://www.meta-ukraine.com>
4. Статистичні матеріали Держкомстату України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
5. Домашня сторінка харківських соціологів. URL: <https://www.sociology.kharkov.ua>
6. Інститут соціології НАН України (Київ). URL: <http://i-soc.com.ua/ukr/index.php>
7. Інститут демографії і соціальних досліджень НАН України. URL: <http://www.idss.org.ua>
8. Київський міжнародний інститут соціології (KMIC). URL: <http://www.kiis.com.ua>
9. Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка. URL: <http://www.uisr.org.ua/monitoring>

Методи контролю та розподіл балів

Назви змістових модулів	Дата проведення контролю	Форма контролю	Максимальна кількість балів
-------------------------	--------------------------	----------------	-----------------------------

Відвідування занять	22.05	Поточний контроль	30
Опрацювання матеріалу, читання першоджерел	03.05	Поточний контроль	30
Диференційований залік	31.05	Підсумковий контроль	40
Разом:			100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Технічне та інструментальне забезпечення

Необхідне обладнання, устаткування	Ноутбук із можливістю демонстрації матеріалів та виходу до мережі Інтернет.
Необхідні засоби	Не передбачено.
Програмне забезпечення	Програми, необхідні для виконання завдань: <i>Microsoft Office Word, Adobe Acrobat Reader</i> .
Матеріали, інструменти	Не передбачено.

Політика вивчення навчальної дисципліни

Політика щодо академічної доброчесності	Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності у своїх роботах. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час поточного контролю виявиться використання чужих ідей, здобувач вищої освіти втрачає право отримати бали за тему, або може виконати нову роботу, яка буде оцінена зі зниженням балів.
Політика щодо відвідування занять	Пропуски занять без поважних причин неприпустимі (причини пропуску мають бути підтверджені). Відсутність виконаних практичних завдань із дисципліни є підставою до неотримання семестрової оцінки.
Політика щодо термінів виконання завдань і перескладання	Якщо здобувач вищої освіти пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її упродовж консультаційного часу, відповівши на ключові запитання, виконавши вправи на відповідні теми. Довгострокова відсутність здобувача вищої освіти на заняттях без поважних причин дає підстави для отримання неатестації. Додаткові заняття в такому разі не передбачені.
Політика щодо правил поведінки на заняттях	На проведення занять із навчальної дисципліни «Соціологія мистецтва» поширюються загальноприйняті норми та правила поведінки, затверджені «Правилами поведінки здобувачів вищої освіти в Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука». Схвалюється власна думка здобувачів вищої освіти з теми заняття, активне обговорювання проблемних питань. Водночас на заняттях не допускаються дії, що порушують порядок і заважають навчальному процесу, зокрема користування мобільними телефонами для розмов, запізнення на заняття без поважних причин, відсутність реагування на зауваження викладача.
Політика щодо комунікації з викладачем	Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем у робочі години є корпоративна пошта викладача (romanova_o@kdidpamid.edu.ua). Порядок надсилання листів: 1) у темі листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено – <i>СОЦМИСТ</i>); 2) файли підписуються в такий спосіб: «Прізвище_Завдання». Прийнятний формат файлів: текст — .docx, ілюстрації — .pdf. Консультування з викладачем в Академії відбувається у визначені дні та години.

Детальніша інформація щодо компетентностей, результатів та методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи студента тощо міститься в [Робочій програмі](#) навчальної дисципліни «Соціологія мистецтва».

Розробник силабусу
Навчальної дисципліни

Романова О.П.

Гарант освітньої програми

Кашшай О.С.

Завідувач кафедри

Кашшай О.С.

Силабус затверджено
на засіданні кафедри мистецтвознавства і мистецької освіти

від «27 » серпня 2026 р., протокол №1